Onderzoek naar beschermde soorten in het plangebied Oostkamer te Tilburg

Tussenrapportage

Opdrachtgever: Provincie Noord-Brabant

Mei 2015

Ecologisch Adviesbureau Cools

Pastoor Vermuntstraat 22 4851 CS Ulvenhout • Tel.: 076-8504196/06-33764547 • E-mail: eac@home.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2

2. Onderzoeksresultaten 2

2.1. Zoogdieren 2
2.1.1. Vleermuizen 2
2.1.2. Das 2

2.2. Vogels 3
2.2.1. Steenuil 3
2.2.2. Kerkuil 3
2.2.3. Huismus 3

2.3. Vissen en amfibieën 3
2.3.1. Grote modderkruiper en kamsalamander 3

1. Inleiding

Het voornemen is om het plangebied Oostkamer te Tilburg her in te richten. Alvorens gestart kan worden met deze werkzaamheden dient in het kader van de Flora- en faunawet te worden nagegaan welke natuurwaarden binnen het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, in welke mate deze natuurwaarden beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet, in hoeverre deze beschermde natuurwaarden worden aangetast door de geplande activiteiten en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. In maart 2015 is door de provincie Noord-Brabant aan het Ecologisch Adviesbureau Cools de opdracht verleend om een gedetailleerd onderzoek uit te voeren naar beschermde soorten binnen het plangebied. In deze tussenrapportage worden de resultaten van het onderzoek beschreven uit de periode maart-mei 2015.

2. Onderzoeksresultaten

2.1. Zoogdieren

2.1.1. Vleermuizen

Eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied moeten we vooral zoeken in of aan gebouwen. Binnen het plangebied treffen we bebouwing aan op de percelen De Kraan 45 en De Kraan 47. Op het perceel De Kraan 45 zijn tot dusverre geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen hier een verblijfplaats hebben. Ook hebben de bewoners van dit pand in het verleden nooit iets gemerkt van de aanwezigheid van vleermuizen. Daarnaast valt de gehele bebouwing op het perceel van De Kraan 47, bestaande uit onder andere woning en bijgebouwen, binnen het plangebied. Hoewel deze woning potentieel redelijk geschikt lijkt voor de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen zijn ook hier nog geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een verblijfplaats. Er hebben de afgelopen maanden vele bouw- of verbouw activiteiten aan deze woning en bijgebouwen plaatsgevonden, en ook aan de tuin en erf hebben veel veranderingen plaatsgevonden. Met name de bouw- en verbouwactiviteiten aan en rondom de woning zijn niet erg bevorderlijk voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen.
Het gildegebouw op het terrein van de schietvereniging van het Gilde Sint Hubertus uit Berkel tenslotte is niet erg geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het betreft een grotendeels metalen constructie, gelijkend op een zeecontainer. Dergelijke ruimten bieden gewoonlijk weinig verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen.
Behalve in gebouwen kunnen we vleermuisverblijfplaatsen ook aantreffen in boomholten. Bomen komen binnen het plangebied in zeer beperkte mate voor, waarbij het om ten hoogste ca. 20 min of meer geschikte bomen gaat. Het betreft allemaal solitaire bomen (met name eiken) die verspreid in het open gebied staan, en dan met name nabij de westgrens van het plangebied. Deze zijn vanwege het solitaire karakter in een verder open landschap niet erg geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook voor spechten zijn deze bomen vanwege hun geïsoleerde en vooral open ligging niet erg aantrekkelijk om als broedgebied te dienen. Dit betekent dat er nauwelijks of geen door spechten gemaakte holten in deze bomen aanwezig zijn. Er zijn tot dusverre geen verblijfplaatsen binnen het plangebied aangetroffen.
Vanwege het grotendeels open karakter en de redelijke intensieve landbouw die binnen het plangebied nog plaatsvindt, lijkt het plangebied ook als foerageergebied niet van bijzonder groot belang voor vleermuizen te zijn. Tot nu toe zijn er twee soorten foeragerende vleermuizen waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Beide tot nu toe in kleine tot vrij kleine aantallen. Van de gewone dwergvleermuis zijn er zoals verwacht mag worden wat meer waargenomen dan van de laatvlieger. De laatvlieger is tot nu toe slechts tweemaal waargenomen. Wellicht dat er gedurende de resterende looptijd van het onderzoek nog 1 of 2 soorten bij zullen komen. Tot slot zijn er ook nog geen vaste vliegroutes van vleermuizen vastgesteld.

2.1.2. Das

Er is in het plangebied gezocht naar sporen van de aanwezigheid van dassen. Daarbij is vooral gezocht naar sporen van foeragerende dassen. Omdat enige dekking in de vorm van bosjes of houtwallen binnen het onderzoeksgebied geheel ontbreekt, is de aanwezigheid van een burcht niet erg voor de hand liggend. Dassen afkomstig van elders zouden echter van het plangebied gebruik kunnen maken om er te foerageren. Zo zijn er burchten bekend van o.a. Mortel te Udenhout en Koningsoord te Berkel-Enschot. Er zijn tijdens dit onderzoek echter nog geen waarnemingen gedaan van foeragerende dassen, en ook sporen zoals graaf- en wroetputjes, pootafdrukken, uitwerpselen in mestputjes, wissels, dassenharen aan prikkeldraad e.d. zijn tot dusverre niet

aangetroffen. Ook enkele bewoners van het plangebied of van de directe omgeving daarvan gaven desgevraagd aan hier nooit dassen of sporen van dassen gezien te hebben.

2.2. Vogels

2.2.1. Steenuil

Aan de hand van een herhaalde waarneming van een roepende steenuil is aan De Kraan een territorium van de steenuil vastgesteld. Of er daadwerkelijk sprake is van een geslaagd broedgeval of broedpoging in 2015 is nog niet duidelijk. Op het erf van het pand De Kraan 45 is in het verleden een voor de steenuil geschikte nestkast geplaatst. Hierin broedt volgens de bewoner jaarlijks een holenduif, maar (nog) geen steenuil. Het is aannemelijk dat een deel van het plangebied tot het jachtgebied van de steenuil behoort.

2.2.2. Kerkuil

Op de zolder van de voormalige boerderij, thans woning, aan De Kraan 94 is enkele jaren geleden een nestkast ten behoeve van kerkuil geplaatst. In deze speciale nestkast zijn kort na het plaatsen al kerkuilen gesignaleerd. De bewoner van het pand heeft desgevraagd mede gedeeld dat de nestkast dit jaar bezet is door de kerkuil. Of er eieren of jongen in de kast aanwezig zijn is bij de bewoner nog niet bekend omdat de jaarlijkse controle nog niet heeft plaatsgevonden. Hij heeft wel enkele keren een kerkuil bij de kastingang waargenomen. Er zijn in het kader van het onderzoek nog geen waarnemingen die de waarnemingen van de bewoner kunnen bevestigen. Er is o.a. tweemaal aan de buitenzijde van het pand gepost om te luisteren naar de eventuele aanwezigheid van volwassen of jonge dieren. Er zijn daarbij nog geen kerkuilen aangetroffen. Deze woning valt overigens net buiten het onderzoeksgebied. Hoewel er binnen het onderzoeksgebied tot nu toe geen kerkuilen zijn waargenomen, moet worden aangenomen dat het jachtgebied van deze kerkuilen voor een deel binnen het onderzoeksgebied zal liggen.

2.2.3. Huismus

Op het adres De Kraan 45 zijn tot nu toe twee territoria van de huismus aangetroffen. De aanwezige mannetjes verdwenen onder de dakpannen aan de achterzijde van de woning, en aangenomen mag worden dat zich hier nesten bevinden. Overigens bevinden zich direct buiten het plangebied op met name De Kraan nog enkele andere percelen met een aantal territoria van de huismus. Omdat deze buiten het plangebied liggen zijn deze niet geïnventariseerd.
De enige andere locatie binnen het plangebied waar huismussen een geschikt broedbiotoop vinden is de woning aan De Kraan 47. Aan en rondom deze woning (zowel woning en bijgebouwen als tuin en erf) hebben recentelijk echter behoorlijk veel bouw- en verbouwactiviteiten, alsmede inrichtingsactiviteiten plaatsgevonden, waardoor deze locatie (tijdelijk) wat minder geschikt is voor de huismus. Het gildegebouw op het terrein van het gilde Sint Hubertus is niet geschikt als broedbiotoop voor de huismus.

2.3. Vissen en amfibieën

2.3.1. Grote modderkruiper en kamsalamander

De belangrijkste wateren binnen het plangebied betreft de bermsloten langs De Kraan e.o. Eind maart, toen er nog water in deze bermsloten stond, zijn de bermsloten in de avond met behulp van een zaklamp onderzocht op het voorkomen van zowel vissen als amfibieën, in het bijzonder grote modderkruiper en kamsalamander. Tijdens een tweede onderzoeksronde is in de nattere delen met schepnet geïnventariseerd om te zien of er vissen en amfibieën aanwezig waren. Beide methoden hebben niet tot vangsten van vissen of amfibieën geleid. De bermsloten langs De Kraan stonden al vroeg in het jaar (half tot eind april) geheel droog.
Daarnaast is er nog een waterloop langs de westelijke rand van het onderzoeksgebied. Deze is op dezelfde manier onderzocht als de bermsloten langs De Kraan. Reeds begin mei stonden grote delen van deze sloot al geheel droog. In de diepste delen van deze sloot was de slootbodem toen nog wat vochtig.
Verder is er ten zuidwesten van het centrale deel in het ter plaatse aanwezige weiland een ondiepe laagte aanwezig met een grotendeels dichtgegroeide sloot. Deze laagte bevat in de wintermaanden weliswaar wat water, maar viel halverwege de maand mei eveneens geheel droog. Eind maart is met behulp van een zaklamp gecontroleerd of er grote modderkruipers in beide sloten aanwezig waren. Half april is vervolgens een poging ondernomen om met behulp van een schepnet te onderzoeken of ter plaatse eventueel grote modderkruipers

voorkomen. Een tweede poging met schepnet begin mei kon al niet meer worden uitgevoerd omdat beide sloten in deze laagte al dusdanig waren opgedroogd dat scheppen met schepnet niet meer mogelijk was. De verwachting is dat de laagte en beide sloten gedurende minimaal 6 tot 8 maanden van het jaar, geheel droog zullen blijven staan.
Er zijn tijdens het onderzoek dus geen grote modderkruipers of kamsalamanders aangetroffen. Een van de belangrijkste redenen van het ontbreken van deze soorten is het ontbreken van geschikt biotoop, met name door het vroegtijdig droogvallen van de aanwezige sloten. De verwachting is dat de situatie in 2015 niet wezenlijk verschilt van andere jaren. Binnen het plangebied zijn geen poelen of andere min of meer permanente wateren aanwezig.